

Анотація на вибірккову навчальну дисципліну «Якісні методи дослідження соціальних конфліктів»

Рівень вищої освіти – *перший (бакалаврський) рівень вищої освіти*

Галузь знань – *05 Соціальні і поведінкові науки*

Спеціальність – *054 Соціологія*

Освітньо-професійна програма – *«Соціологія»*

Кількість кредитів – *4,5*

Рік підготовки – *3, семестр – 5*

Компонент освітньої програми: *вибіркковий*

Мова викладання: *українська*

Викладачі: Афанасьєв Дмитро Миколайович, доцент, кандидат соціологічних наук, доцент кафедри соціології та соціальної роботи, e-mail: dmytro.afanasiev@uzhnu.edu.ua

Опис дисципліни

1. Актуальність курсу. Українське суспільство знаходиться в умовах постійних криз та конфліктів. Проблема аналізу конфліктів полягає в тому, що він є не лише способом взаємодії індивідів в конкретних умовах, але й виступає одночасно соціальним явищем, соціальним фактом та має унікальний внутрішній зміст й причини його появи. У житті суспільства та людини конфлікт став нормою повсякденного життя або принаймні нормою повсякденного очікування конфлікту. Індивід ще більшою мірою, ніж раніше, боїться втратити або похитнути своє стійке положення в сім'ї, на роботі у суспільстві. Звичайно, конфліктологія невзможі запропонувати універсальний спосіб профілактики конфліктної взаємодії в суспільстві й у соціумі, однак оволодіння знаннями і навичками відпрацювання погоджених дій – основні з її завдань. Це завдання актуалізується ще й зв'язку з тим, що нові покоління більшою мірою не здатні узгоджувати свої дії з іншими, відмовляються від добровільного визнання моральних норм і тим самим збільшують обсяг примусу правовою нормою та нормою сили. Запропонований курс робить акцент на якісних методах аналізу конфліктів, в основі яких є суб'єктивне сприйняття конфліктних ситуацій учасниками конфлікту та рефлексія дослідників.

2. Метою дисципліни є надання здобувачам навичок якісного дослідження конфліктних ситуацій на різних рівнях.

Завдання курсу: формування системи теоретичних та прикладних знань щодо якісного аналізу конфліктів в соціологічній теорії; формування системи соціологічних знань щодо процедурних особливостей аналізу конфліктних ситуацій.

3. Проблематика (зміст дисципліни), яка буде розглянута у процесі вивчення навчальної дисципліни.

1. Взаємодія конфліктологічної та суб'єктивістської парадигм при аналізі конфліктів.

2. Методологічні та організаційно-методичні основи дослідження конфліктів

3. Етапи аналізу конфлікту

4. Основні моделі аналізу конфліктів

5. Спостереження як метод дослідження конфліктів

6. Дослідження випадку (кейс-стаді) як метод дослідження конфліктів

7. Фокус груповий метод дослідження конфліктів

8. Драматургічний підхід до аналізу конфліктів

9. Етнометодологія як стратегія дослідження конфліктів

10. Обробка результатів досліджень

11. Презентація результатів досліджень

4. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми в здобувачів повинні бути сформовані такі компетентності:

– загальні: здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях (ЗК01); навички міжособистісної взаємодії (ЗК07); здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями (ЗК08); здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні (ЗК11).

– фахові: здатність аналізувати соціальні зміни, що відбуваються в Україні та світі в цілому (СК03); здатність збирати, аналізувати та узагальнювати соціальну інформацію з використанням соціологічних методів (СК04); здатність самостійно планувати, організовувати та проводити соціологічне дослідження (СК05); здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації (СК06); здатність до соціологічної рефлексії стосовно теоретичних та прикладних аспектів здійснення дослідницької та аналітичної роботи щодо соціальних змін (СК14); здатність прогнозувати та вирішувати конфліктні ситуації на різних рівнях суспільних відносин (СК15); здатність до адаптації та професійного реагування на виклики соціальних трансформацій (СК16).

ЛІТЕРАТУРА

1. Ващенко І.В. Конфліктологія та теорія переговорів: навчальний посібник. Київ: Знання, 2013. 407 с.
2. Гірник А. Конфлікти: структура, ескаляція, залагодження. Київ: Основи, 2003. 172 с.
3. Жаворонкова Г.В., Скібіцький О.М., Сівашенко Т.В., Туз О.І. Управління конфліктами: текст лекцій: навчальний посібник. Київ: Кондор, 2018. 170 с.
4. Конфліктологія: навчальний посібник /за ред. Г.В.Гребенькова. Львів: Магнолія, 2011. 229 с.
5. Луцишин Г.І. Конфліктологія та теорія переговорів: навчальний посібник для студентів, аспірантів і викл. вищ. закл. освіти Україн. Львів: Вид-во Львів. політехніки, 2015. 200 с.

6. Мазурик О. В., Єрескова Т. В., Никифорова Н. О. Методологія та методи соціологічних досліджень: практикум. Донецьк: Східний видавничий дім, 2011. 232 с.
7. Матвійчук Т.Ф. Конфліктологія: навчально-методичний посібник. Львів: Вид-во «ГАЛИЧ-ПРЕС», 2018. 76 с.
8. Паніна Н.В. Технологія соціологічного дослідження. Київ: Наукова думка, 2006. 232 с.
9. Петрінко В.С. Конфліктологія: курс лекцій, енциклопедія, програма, таблиці: навчальний посібник. Ужгород: Говерла, 2020. 360 с.
10. Підготовка підсумкового звіту соціологічного дослідження [Навч.-метод. комплекс]. Укл. Юзва Л.Л. Київ: Акад. праці і соц. відносин Федер. проф. спілок України, 2009. 36 с.
11. Сучасні методики контент-аналізу: навчальний посібник / За заг. ред. Костенко Н., Батаєвої К., Іванова В. Київ: Кондор, 2018. 256 с.
12. Тихомирова Є.Б. Конфліктологія та теорія переговорів: підручник. Суми: ВТД «Університетська книга», 2008. 240 с.
13. Якісні дослідження в соціологічних практиках: навчальний посібник / За ред. Н.Костенко, Л.Скокової. Київ: Інститут соціології НАНУ, 2009. 400 с.
14. Ярмач О.В. Методи збору та аналізу соціологічної інформації. Харків: Освіта, 2010. 133 с.
15. Яхно Т.П., Куревіна І.О. Конфліктологія та теорія переговорів: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2018. 168 с.